

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ในการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งต่อการลาออกของอาจารย์ในวิทยาลัยครู

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่

อาจารย์วิทยาลัยครูที่ลาออกไปจากวิทยาลัยครูที่ปรากฏอยู่ในสถิติข้อมูล การลาออก และโอนย้ายไปสู่หน่วยงานอื่นของอาจารย์ในวิทยาลัยครู 36 แห่ง ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2532 ถึงเดือนกรกฎาคม 2536 โดยใช้ข้อมูลจากกองการเจ้าหน้าที่ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 208 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

อาจารย์ผู้ลาออกจากวิทยาลัยครูที่มีสถิติการลาออกสูงสุด 4 อันดับ คือ

- 1) วิทยาลัยครูจันทระเกษม 15 คน
- 2) วิทยาลัยครูสวนสุนันทา 13 คน
- 3) วิทยาลัยครูสวนดุสิต 13 คน
- 4) วิทยาลัยครูเทพสตรี 11 คน

รวม 52 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ของประชากร โดยอันดับที่ 4 เลือกวิทยาลัยครูมาเพียง 1 แห่ง

จากวิทยาลัยครูที่มีสถิติการลาออกเท่ากัน ทั้งนี้เพราะ วิทยาลัยครู 2 แห่ง มีผู้ลาออกบางคนไม่ได้ปฏิบัติงานจริงในวิทยาลัยครูนั้น เนื่องจากได้ไปช่วยราชการยังวิทยาลัยครูอื่น ก่อนลาออกนานหลายปี และบางคนได้สับเปลี่ยนตำแหน่งจากข้าราชการพลเรือนเป็นข้าราชการครูที่มีอัตราว่างในวิทยาลัยครูนั้นเพื่อการโอนย้ายไปเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย จึงทำให้จำนวนอาจารย์ผู้ลาออกจริงจากวิทยาลัยครู ทั้ง 2 แห่งนั้นน้อยกว่าที่เป็นจริง

วิทยาลัยครูเป้าหมายทั้ง 4 แห่ง มีที่ตั้งอยู่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เป็นแนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ลาออก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการลาออกของบุคลากรตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองและนำไปทดลองสัมภาษณ์อาจารย์ที่ลาออกไปจากวิทยาลัยครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อปรับปรุงถ้อยคำภาษาให้สื่อความหมายได้ชัดเจน
2. แบบสัมภาษณ์สำหรับสัมภาษณ์อดีตผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้างานที่กลุ่มตัวอย่างกล่าวอ้างถึง เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมจากข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
3. แบบสอบถามอดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกลุ่มตัวอย่าง เช่น อธิการ หัวหน้าคณะวิชา หรือหัวหน้างาน ที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ผู้ลาออกเพื่อนำข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ผู้ลาออก มาวิเคราะห์ประกอบ
4. แบบสอบถามอาจารย์ผู้ยังคงดำรงตำแหน่งอาจารย์วิทยาลัยครู ในวิทยาลัยครูต้นสังกัดเดิมของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของการยังคงอยู่เป็นอาจารย์วิทยาลัยครู เพื่อนำมาวิเคราะห์ประกอบ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามทั้ง 4 ชุดแล้ว ได้เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษานิยามตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษาแล้วนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไข จนสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูล กองการเจ้าหน้าที่ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับสถิติ ข้อมูลการลาออกของอาจารย์ในวิทยาลัยครู โดยผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู
2. เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบลึกจากกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้รายชื่อกลุ่มตัวอย่างจากข้อมูลของกรมการฝึกหัดครู และติดต่อขอทราบที่อยู่ ที่ทำงาน ใหม่ หมายเลขโทรศัพท์ จากวิทยาลัยครูต้นสังกัดเดิม และจากเพื่อนอาจารย์ ตลอดจนผู้อื่นที่สามารถให้ข้อมูลได้
- ผู้วิจัย ติดต่อกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล จากอดีตผู้บังคับบัญชาของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ช่วงเวลาระหว่างเดือนกันยายน-ธันวาคม 2537 รวมระยะเวลา 4 เดือน ดังปรากฏในปฏิทินปฏิบัติงาน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ.)
3. เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อดีตผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ที่กลุ่มตัวอย่างกล่าวอ้างถึง ในวิทยาลัยครูที่เป็นต้นสังกัดของกลุ่มตัวอย่าง และรวมถึงเพื่อนสนิท หรือบุคคลในครอบครัวที่กลุ่มตัวอย่างกล่าวหาถึง โดยใช้เวลาในระยะเดียวกับวิธีการในข้อ 2
4. เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากอดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ของกลุ่มตัวอย่าง เช่น หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าสำนัก รองอธิการ อธิการ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง
5. เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับเหตุการณ์การคงอยู่เป็นอาจารย์วิทยาลัยครู จากอาจารย์ผู้ยังเป็นอาจารย์วิทยาลัยครูต้นสังกัดของกลุ่มตัวอย่าง

ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบลึกจากกลุ่มตัวอย่างและผู้บังคับบัญชานั้น ผู้วิจัย ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองทั้งหมด ส่วนการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยนำไปส่งยังวิทยาลัยครูเป้าหมาย และรับกลับด้วยตนเองบางส่วน และมีผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมส่งคืนให้ในบางส่วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลาออกของอาจารย์ในวิทยาลัยครู จากกองการเจ้าหน้าที่ กรมการฝึกหัดครู วิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาสาเหตุและสถิติของการลาออก
2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทั้งจากกลุ่มตัวอย่างและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ที่ผู้วิจัยบันทึกไว้ในลักษณะการบรรยาย ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การนิยามปัจจัยที่ส่งผลต่อการลาออกของอาจารย์ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า
3. ข้อมูลจากแบบสอบถามอาจารย์ผู้ยังคงอยู่เป็นอาจารย์วิทยาลัยครู นำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอผลและนำมาอภิปรายร่วม

การนำเสนอผลการวิจัย

การเสนอรายงานการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในลักษณะของการบรรยาย (Descriptive Presentation)